



Bruksela, dnia 27.5.2020 r.
COM(2020) 456 final

KOMUNIKAT KOMISJI

Decydujący moment dla Europy: naprawa i przygotowanie na następną generację

{SWD(2020) 98 final}

Decydujący moment dla Europy: naprawa i przygotowanie na następną generację

1. WPROWADZENIE

Koronawirus głęboko wstrząsnął Europą i światem, wystawiając na próbę nasze systemy ochrony zdrowia i opieki społecznej, nasze społeczeństwa i gospodarki oraz nasz sposób życia i wspólnej pracy. Ludzie tracili swoich bliskich i zatrudnienie, a plany na przyszłość stały się niepewne. Europa stanęła przed wyzwaniem, które najpierw dotyczyło zdrowia publicznego, a następnie szybko przekształciło się w najbardziej dotkliwy kryzys gospodarczy w jej historii. Już teraz widzimy, że wirus odcisnie trwałe piętno na naszych stosunkach, polityce i geopolityce. Niesprzyjające okoliczności często jednak tworzą nowe możliwości. Nadszedł czas, aby nasza Unia Europejska stanęła na nogi i podjęła wspólne działania w celu **odbudowy po kryzysie i przygotowania lepszej przyszłości dla następnej generacji**.

W naszym wspólnym interesie leży wspieranie tych, którzy najbardziej odczuli skutki kryzysu, wzmocnienie naszego jednolitego rynku i inwestowanie w nasze wspólne europejskie priorytety. W naszej Unii euro zainwestowane w jednym państwie jest inwestycją dla nas wszystkich. Tylko zbiorowa i spójna odbudowa, która przyspiesza dwojaką transformację – ekologiczną i cyfrową, wzmocni konkurencyjność, odporność i pozycję Europy jako partnera międzynarodowego. Dlatego też **odbudowa Europy wymaga solidarności, spójności i konwergencji**. Nie możemy pominąć żadnej osoby, żadnego regionu ani żadnego państwa członkowskiego.

Od początku pandemii UE i jej państwa członkowskie wprowadziły bezprecedensowe środki, aby **chronić życie i źródła utrzymania**. UE wsparła wysiłki krajowe, aby zareagować na kryzys zdrowotny i złagodzić skutki załamania gospodarczego. Uwolniła każde dostępne euro w swoim budżecie, aby zwalczać wirusa. W pełni wykorzystała elastyczność przewidzianą w przepisach budżetowych i zasadach pomocy państwa oraz zaproponowała utworzenie SURE – nowego instrumentu wspierającego utrzymanie zatrudnienia.

Stanowiło to część **pakietu pierwszej reakcji**, który może natychmiast zapewnić ponad pół biliona euro na wsparcie pracowników, małych przedsiębiorstw i gospodarek państw członkowskich. Oprócz środków wprowadzanych przez Europejski Bank Centralny reakcja UE jak dotąd zapewnia państwom członkowskim bezprecedensowe zasoby, aby udzielić pomocy tym, którzy jej najbardziej potrzebują. Były to odpowiednie środki wprowadzone w odpowiednim czasie, lecz zdajemy sobie sprawę, że jest to dalece niewystarczające, aby rozpocząć odbudowę naszych gospodarek.

Aby pobudzić gospodarkę, konieczny jest powrót zaufania. Obywatele muszą mieć zaufanie do miejsc, w których pracują, robią zakupy i prowadzą życie społeczne. Muszą mieć pewność i poczucie bezpieczeństwa, jeżeli chodzi o ich źródła utrzymania i ich przyszłość. Odbudowa będzie zależała od możliwości stopniowego i zrównoważonego znoszenia środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się, naszej zdolności do życia z wirusem oraz pełnego zrozumienia sytuacji w całej Europie.

Ten kryzys nie przypomina żadnego z kryzysów, z którymi musieliśmy zmierzyć się w przeszłości. Ma charakter zakłócający i ewoluujący. A wiele jego efektów i odłamów

będzie nadal przynosiło nieoczekiwane i nieprzewidziane skutki. Już teraz wiemy, że działania, które UE i państwa członkowskie musiały podjąć, aby zapobiec setkom tysięcy zgonów, mają swoją cenę. Kryzys objął całą Europę, a spowolnienie gospodarcze oznacza, że miejsca pracy, dochody i zdrowe przedsiębiorstwa zostały narażone na ryzyko, jakiego nie doświadczyliśmy podczas poprzednich kryzysów.

Choć wirus jest ten sam we wszystkich państwach członkowskich, jego **skutki oraz potencjał odbudowy po kryzysie są bardzo zróżnicowane**. Kraje i regiony o gospodarkach, których podstawą są usługi zorientowane na klienta, eksport lub duża liczba małych przedsiębiorstw, w większym stopniu odczuwają skutki kryzysu. Każde państwo członkowskie w miarę możliwości wspiera swoich pracowników i przedsiębiorstwa, jednak nie wszystkie państwa mogą udzielać wsparcia w takim samym zakresie. To stwarza ryzyko niezrównoważonej odbudowy, nierównych warunków działania i powiększenia dysproporcji. I pokazuje konieczność i wartość odpowiedzi na szczeblu europejskim.

Wybory, których dokonujemy dzisiaj, określają przyszłość dla następnej generacji. Ogromne inwestycje, konieczne do rozpoczęcia odbudowy naszych gospodarek, mają odciążać następną generację, a nie stać się dla niej ciężarem. Dlatego też plan odbudowy UE musi prowadzić ku bardziej **zrównoważonej, odpornej i sprawiedliwej Europie** dla następnej generacji i budować taką Europę.

Wyzwania naszej generacji – transformacja ekologiczna i cyfrowa – są obecnie jeszcze ważniejsze niż przed kryzysem. Dzięki odbudowie **przyspieszymy dwójką transformację – ekologiczną i cyfrową**. Wzmocnimy naszą autonomię strategiczną przy jednoczesnym zachowaniu korzyści płynących z otwartej gospodarki. Będziemy wspierać naszych partnerów na świecie i praktykować odnowioną i dynamiczną formę multilateralizmu, jakiej potrzebuje dzisiejszy świat.

Aby sprostać temu nadzwyczajnemu wyzwaniu i stworzyć warunki dla lepszej przyszłości, Komisja proponuje dzisiaj nowe narzędzie służące odbudowie gospodarki w ramach zaktualizowanego długoterminowego budżetu UE – **Next Generation EU**. W ramach tego **planu odbudowy Europy 1,85 bln EUR przeznaczone zostanie¹** na rozpoczęcie odbudowy gospodarki i zapewnienie dynamicznego odbicia w Europie.

Odbudowa prawdopodobnie będzie długim procesem, lecz potrzeby są pilne. Szybkie porozumienie w sprawie tych wniosków będzie mocnym świadectwem europejskiej jedności, solidarności i wspólnego kierunku działań. Odbudowa Europy będzie wspólnym wysiłkiem ze strony nas wszystkich jako jednostek, jak również partnerów społecznych, społeczeństwa obywatelskiego, przedsiębiorstw, regionów, państw i instytucji. **Nadszedł decydujący moment dla Europy i czas wspólnie go wykorzystać.**

¹ O ile nie wskazano inaczej, kwoty wyrażone są w cenach stałych z 2018 r.

2. ANATOMIA KRYZYSU GOSPODARCZEGO

Aby zrozumieć, czego potrzebuje Europa do odbudowy, musimy najpierw mieć jasny obraz tego, z czym mamy się zmierzyć. Na obecnym etapie kryzysu prognozom lub ostatecznym wnioskom nieuchronnie towarzyszy niepewność. Już teraz oczywiste jest jednak, że perspektywy ekonomiczne są obciążone ryzykiem, a recesja w Europie może okazać się głęboka, szkodliwa i przedłużająca się, jeżeli nie podejmiemy stanowczych działań.

Ograniczenia wprowadzone w celu opanowania rozprzestrzeniania się wirusa spowolniły tempo życia gospodarczego, które w niektórych przypadkach niemal ustało. Wystąpiły zakłócenia w łańcuchach dostaw i na liniach produkcyjnych, przerwany został handel towarami i usługami. Wydatki gospodarstw domowych i inwestycje prywatne spadły do rekordowo niskich wartości. Gospodarka Europy i większość jej ekosystemów przemysłowych zaczęła działać, wykorzystując jedynie ograniczoną część swoich możliwości.

Przewiduje się, że te czynniki łącznie doprowadzą do gwałtownego regresu gospodarki w UE. Dane liczbowe wskazują na poważne pogorszenie, a zakres szkód jest bezprecedensowy. Z szacunków wynika, że w drugim kwartale 2020 r. produkt krajowy brutto (PKB) Unii spadł o około 15 % w porównaniu z tym samym okresem w ubiegłym roku. **Ogólnie przewiduje się, że gospodarka UE wykaże spadek o ponad 7 % w 2020 r.** W najbardziej pesymistycznym scenariuszu zakładającym drugą falę zachorowań i rozszerzone środki izolacji może jednak dojść do spadku PKB w tym roku nawet o 16 %.

Przewiduje się wprawdzie, że gospodarka powróci na ścieżkę wzrostu w 2021 r., **jednak początkowe ożywienie będzie częściowe, a obywatele i przedsiębiorstwa będą dotkliwie odczuwali skutki kryzysu.** Wiele osób doświadczy prawdopodobnie spadku dochodów, a ich miejsca pracy będą zagrożone. Bezrobocie w UE wzrośnie do 9 % i nieproporcjonalnie mocno uderzy w osoby młode oraz osoby o niskich kwalifikacjach, osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę na czas określony oraz żyjące w uboższych gospodarstwach domowych. Prawdopodobny wzrost ubóstwa i nierówności podkreśla, jak ważne jest, by odbudowa sprzyjała włączeniu społecznemu. Utrzymanie płynności i dostęp do finansowania nadal będzie wyzwaniem dla przedsiębiorstw, w szczególności dla mniejszych firm. Aby uniknąć poważniejszych efektów domina, konieczne będzie łagodzenie ryzyka niewypłacalności.

Skutki gospodarcze kryzysu będą znacznie się różniły w zależności od sektora gospodarki. Przedsiębiorstwa świadczące usługi ukierunkowane na klienta lub oparte na skupiających wiele osób miejscach pracy i przestrzeniach obsługi klienta najbardziej odczują skutki kryzysu. Z pierwszych szacunków Komisji wynika, że w drugim kwartale 2020 r. turystyka, gospodarka społeczna oraz ekosystemy kreatywne i kulturalne mogą być narażone na spadek obrotów wynoszący ponad 70 %. Znacznie ucierpią również branże włókiennicze, transportowe, energochłonne oraz sektor energii ze źródeł odnawialnych. Ekosystemy o wyższej ufności konsumenckiej, takie jak sektor produkcji, handlu detalicznego lub zdrowia, prawdopodobnie szybciej odnotują poprawę, natomiast inne sektory mogą z opóźnieniem odczuć skutki załamania gospodarczego.

Skutki kryzysu oraz potencjał odbudowy zależą również od struktury demograficznej i gospodarczej w każdym kraju, przy czym kraje o wyższej liczbie małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) bardziej ucierpią wskutek kryzysu. Zależą one również od możliwości przedsiębiorstw i ich zdolności do absorpcji wstrząsu i reakcji na niego, w szczególności przy wsparciu zapewnionym przez pomoc państwa. Wywiera to znaczny efekt domina na jednolity rynek i potęguje dysproporcje i różnice między państwami członkowskimi. Odzwierciedleniem tego jest fakt, że w niektórych państwach recesja zbliży się do poziomu 10 %, podczas gdy w pozostałych wskaźnik ten wyniesie średnio 6–7,5 %.

Te okoliczności, bardziej szczegółowo przedstawione w ocenie potrzeb² towarzyszącej niniejszemu komunikatowi, wskazują na potrzebę znaczących inwestycji i finansowania. Na obecnym etapie nie jest możliwe dokładne określenie ostatecznej kwoty koniecznych inwestycji. Z szacunków w ocenie potrzeb wynika jednak, że aby skierować Europę na ścieżkę zrównoważonej odbudowy, w 2021 r. i 2022 r. wymagane będą dodatkowe inwestycje publiczne i prywatne w wysokości co najmniej 1,5 bln EUR.

3. INWESTOWANIE W NASTĘPNĄ GENERACJĘ

Ocena potrzeb wskazuje na konieczność szybkich inwestycji o ogromnej skali, w tym znaczących inwestycji publicznych i prywatnych na szczeblu krajowym. **Jeżeli przeprowadzenie odbudowy zostanie pozostawione tylko poszczególnym państwom członkowskim, przebiegnie ona prawdopodobnie w sposób niepełny, nierówny i niesprawiedliwy.** Istnieje duże ryzyko, że taki scenariusz zrealizuje się w innych regionach świata. Lecz w naszej Unii, w której ludzie, przedsiębiorstwa i gospodarki zależą od siebie wzajemnie, Europa ma wyjątkową możliwość, aby zainwestować w trwałą odbudowę i przyszłość. Inwestycja ta będzie **wspólnym dobrem dla naszej wspólnej przyszłości** i ukaże prawdziwą i wymierną wartość bycia częścią Unii.

Budżet UE jest gotowym instrumentem, opracowanym z uwzględnieniem spójności, konwergencji i solidarności. Jest sprawdzony, przejrzysty i cieszy się zaufaniem wszystkich. Zaprojektowano go, by umożliwić inwestowanie we wspólnie uzgodnione programy i priorytety oraz zapewnić, aby ci, którzy potrzebują więcej wsparcia, otrzymali środki na inwestycje umożliwiające nadrobienie zaległości.

Dlatego też Komisja proponuje dzisiaj **nowe narzędzie służące odbudowie gospodarki, Next Generation EU o wartości 750 mld EUR**, wpisane w silny i nowoczesny długoterminowy budżet UE. Jest to historyczna i jednorazowa propozycja odzwierciedlająca skalę i wielkość wyzwania, przed którym stoimy. Szczegółowy opis, jak w praktyce będzie wyglądało wdrożenie tego narzędzia, przedstawiono w komunikacie towarzyszącym niniejszemu dokumentowi³ oraz w przyjętych dziś aktach prawnych. Główne cechy są następujące:

² SWD(2020) 98.

³ COM(2020) 442

Pozyskanie funduszy

Środki na Next Generation EU zostaną pozyskane dzięki tymczasowemu podwyższeniu pułapu zasobów własnych do 2 % dochodu narodowego brutto UE. Umożliwi to Komisji wykorzystanie swojego bardzo silnego ratingu kredytowego do zaciągania pożyczek o wartości 750 mld EUR na rynkach finansowych z przeznaczeniem na Next Generation EU.

Pozyskane fundusze trzeba będzie spłacić za pomocą przyszłych budżetów UE – nie przed 2028 r. i nie po 2058 r. Aby przebiegło to w sposób sprawiedliwy i wspólnotowy, **Komisja proponuje szereg nowych rodzajów zasobów własnych.** Mogłyby one obejmować między innymi nowe zasoby własne oparte na systemie handlu emisjami, mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ oraz zasoby własne oparte na działalności dużych przedsiębiorstw. Ponadto zasoby mogłyby uwzględniać nowy podatek cyfrowy, projektowany w oparciu o prace Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Komisja aktywnie wspiera dyskusje prowadzone przez OECD i grupę G-20 i jest gotowa do działania, jeżeli nie uda się osiągnąć globalnego porozumienia. Będzie to uzupełnieniem wniosków Komisji w sprawie zasobów własnych opartych na uproszczonym podatku od wartości dodanej i podatku od tworzyw sztucznych niepoddawanych recyklingowi.

Oprócz Next Generation EU Komisja proponuje **zaktualizowany budżet UE wynoszący około 1 100 mld EUR w latach 2021–2027.**

Inwestowanie środków

Wszystkie środki pozyskane w ramach Next Generation EU i nowego budżetu UE będą wykorzystywane za pośrednictwem programów UE. To oznacza, że każde zainwestowane euro będzie przeznaczone na wsparcie Europy w wychodzeniu z kryzysu, przyspieszenie dwójakiej transformacji – ekologicznej i cyfrowej – oraz budowę bardziej sprawiedliwego i odpornego społeczeństwa. Oznacza to również, że **procesowi temu będzie towarzyszyła pełna przejrzystość i demokratyczna odpowiedzialność** przed Parlamentem Europejskim i Radą. Środki z Next Generation EU będą inwestowane w ramach trzech filarów, za pomocą dotacji o wartości 500 mld EUR i pożyczek w wysokości 250 mld EUR na rzecz państw członkowskich.

Pierwszym filarem jest **wsparcie państw członkowskich w inwestycjach i reformach**, aby przeciwdziałać kryzysowi:

- ✓ nowy **Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności** o budżecie w wysokości 560 mld EUR – rozdzielany w postaci dotacji i pożyczek. Instrument będzie wspierał państwa członkowskie w realizacji inwestycji i reform, które są niezbędne do trwałej odbudowy. Państwa członkowskie opracują dostosowane do własnych potrzeb krajowe plany naprawy, oparte na priorytetach w zakresie inwestycji i reform określonych w ramach europejskiego semestru, zgodnie z krajowymi planami w dziedzinie energii i klimatu, planami sprawiedliwej transformacji, umowami o partnerstwie i programami operacyjnymi w ramach funduszy UE.

- ✓ Nowa inicjatywa **REACT-EU** zasili wsparcie na rzecz spójności dla państw członkowskich kwotą 55 mld EUR. Środki te będą dostępne od 2020 r. i rozdzielane według nowego klucza alokacji uwzględniającego skutki kryzysu. Dzięki temu nie będzie dochodziło do zakłóceń finansowania kluczowych kryzysowych środków naprawczych, a wsparcie będzie kierowane do tych, którzy go najbardziej potrzebują. Inicjatywa będzie wspierała pracowników i MŚP, systemy ochrony zdrowia oraz transformację ekologiczną i cyfrową i będzie dostępna dla wszystkich sektorów – od turystyki po kulturę.
- ✓ Aby wspierać transformację ekologiczną, Komisja proponuje udostępnienie dodatkowych środków na Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. W kolejnym okresie budżetowym UE wzmocnione zostaną również programy w ramach polityki spójności – także po to, by umożliwić większą elastyczność tych programów.

Drugi filar to **rozpoczęcie odbudowy gospodarki UE przez zachęcanie do inwestycji prywatnych.**

- ✓ Nowy **Instrument Wsparcia Wyplacalności** uruchomi prywatne środki, aby udzielać pilnego wsparcia przedsiębiorstwom, które poza przejściowymi trudnościami w zakresie wypłacalności dobrze prosperują. Inwestycje te zostaną skierowane do przedsiębiorstw w sektorach, regionach i państwach, które najbardziej odczuły skutki kryzysu. Przyczyni się to do wyrównania warunków działania w tych państwach członkowskich, które mają mniejsze możliwości udzielania wsparcia w ramach pomocy państwa. Instrument może być operacyjny od 2020 r. i będzie dysponował budżetem w wysokości 31 mld EUR, co pozwoli na odblokowanie ponad 300 mld EUR wsparcia na utrzymanie wypłacalności. Opracowane zostaną wytyczne, aby ułatwić dostosowanie inwestycji do priorytetów UE.
- ✓ Komisja proponuje **wzmocnienie InvestEU**, flagowego programu inwestycyjnego UE, przez ponad dwukrotne zwiększenie jego możliwości.
- ✓ Ponadto w ramach InvestEU utworzony zostanie **Instrument na rzecz Inwestycji Strategicznych**. Instrument pozwoli odblokować inwestycje o wartości 150 mld EUR dzięki kwocie 15 mld EUR przydzielonej na instrument w ramach Next Generation EU. Będzie to inwestycja we wzmocnienie naszej odporności i strategicznej autonomii w odniesieniu do kluczowych technologii i łańcuchów wartości.

W trzecim filarze chodzi o **wyciągnięcie wniosków z kryzysu:**

- ✓ Komisja proponuje utworzenie **nowego niezależnego programu UE dla zdrowia**, o budżecie wynoszącym 9,4 mld EUR. W ramach programu realizowane będą inwestycje w działania prewencyjne, gotowość na wypadek kryzysu, zakup niezbędnych leków i sprzętu, jak również poprawę długoterminowych efektów zdrowotnych. Rozbudowanych zostanie kilka innych kluczowych programów, w szczególności rescEU i „Horyzont Europa”, aby uwzględnić doświadczenia płynące z kryzysu.

- ✓ Ponadto, w celu **skuteczniejszego wsparcia naszych globalnych partnerów**, wzmocniony zostanie Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej i Instrument Pomocy Humanitarnej.

Oprócz trzech filarów wydatkowania za pośrednictwem narzędzia służącego odbudowie gospodarki Komisja proponuje również wzmocnienie szeregu innych programów objętych budżetem UE, w stosunku do tego, co omówiono na posiedzeniu Rady Europejskiej w lutym br. Obejmuje to między innymi wspólną politykę rolną, Europejski Fundusz Morski i Rybacki, Program na rzecz jednolitego rynku oraz programy wspierające współpracę w dziedzinie podatków i ceł, instrument „Łącząc Europę”, Erasmus+, program „Kreatywna Europa”, program „Cyfrowa Europa”, Europejski Fundusz Obronny, Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Fundusz Azylu i Migracji, Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami oraz pomoc przedakcesyjną.

4. ODBUDOWA I PRZYGOTOWANIE NA NOWĄ GENERACJĘ: PODSTAWY POLITYKI

Ten zakłócający nasze życie i ewoluujący kryzys jest przede wszystkim tragedią ludzką. Oprócz stałych wysiłków na rzecz ochrony zdrowia UE musi priorytetowo potraktować wymiar socjalny kryzysu, w szczególności przez wdrożenie europejskiego filaru praw socjalnych. Musimy inwestować w ochronę i tworzenie miejsc pracy oraz pobudzanie naszej konkurencyjności o zrównoważonym charakterze, budując bardziej sprawiedliwą, ekologiczną i cyfrową Europę. Musimy usunąć krótkoterminowe szkody wywołane przez kryzys w sposób, który będzie jednocześnie długoterminową inwestycją na przyszłość. Aby to osiągnąć, UE musi teraz w swoich politykach pokazać jasno określone cele i pewny kierunek działań.

4.1. Europejski Zielony Ład: strategia UE na rzecz wzrostu

Europejski Zielony Ład to strategia Europy na rzecz wzrostu. Abyśmy mogli w pełni wykorzystać jej potencjał, Next Generation EU powinien wspierać naszą zrównoważoną konkurencyjność. **Inwestycje publiczne w odbudowę gospodarki powinny być zgodne z zielonym przyrzeczeniem, aby „nie szkodzić”.** Przy realizacji tych inwestycji należy kierować się priorytetami określonymi w europejskim semestrze, krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu oraz planach sprawiedliwej transformacji. Wytyczne inwestycyjne dla nowego **Instrumentu Wsparcia Wyplacalności** również uwzględnią konieczność priorytetowego traktowania zielonych inwestycji. Na ten cel przeznaczone zostanie również 25 % budżetu UE przewidzianego na inwestycje przyjazne dla klimatu oraz dodatkowe środki na „Horyzont Europa”, co odzwierciedla istotną rolę, jaką badania naukowe i innowacje odgrywają w przejściu na czystą, konkurencyjną, neutralną dla klimatu gospodarkę o obiegu zamkniętym.

Długoterminowa pewność i przewidywalność są kluczowe, aby ułatwić odblokowanie koniecznych inwestycji prywatnych. To podkreśla, jak duże znaczenie ma Europejskie prawo o klimacie oraz opracowywane wnioski dotyczące **bardziej ambitnych celów w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych na 2030 r.** Unijna **systematyka dotycząca zrównoważonego finansowania** ukierunkuje inwestycje w odbudowę gospodarki w Europie, aby zapewnić, że inwestycje te będą zgodne z naszymi długoterminowymi ambicjami. W drugiej połowie roku zostanie to uzupełnione o **odnowioną strategię zrównoważonego finansowania.** W celu zapewnienia, by

strategie biznesowe w pełni uwzględniały interesy ochrony środowiska i interesy społeczne, w 2021 r. Komisja przedstawi nową inicjatywę dotyczącą **zrównoważonego ładu korporacyjnego**.

Dzięki tym inwestycjom **Europejski Zielony Ład powinien stać się narzędziem generującym nowe miejsca pracy**. Osiągnięcie wyznaczonych celów w zakresie klimatu i energii na 2030 r. może zwiększyć PKB o 1 % i doprowadzić do stworzenia niemal miliona nowych zielonych miejsc pracy. Inwestycje w **gospodarkę o obiegu bardziej zamkniętym** mogą przyczynić się do utworzenia co najmniej 700 tys. nowych miejsc pracy do 2030 r., ograniczenia zależności UE od dostawców zewnętrznych oraz wypracowania jej odporności wobec globalnych problemów związanych z dostawami.

Ekologiczna odbudowa gospodarcza musi nie tylko stworzyć długoterminową pewność, lecz również pomóc w szybkim rozpoczęciu odbudowy gospodarki Europy na szczeblu lokalnym. Nadchodząca **Fala renowacji** skupi się na tworzeniu miejsc pracy w budownictwie, sektorze remontowym i innych branżach wymagających dużego nakładu siły roboczej. Celem będzie co najmniej podwojenie rocznego wskaźnika renowacji istniejących budynków dzięki wsparciu regulacyjnemu i finansowemu, takiemu jak np. **podwojenie środków na zrównoważoną infrastrukturę w InvestEU**. Zgodnie z priorytetami określonymi w ramach europejskiego semestru i krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu państwa członkowskie będą mogły również wykorzystać na ten cel środki z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Przyniesie to oszczędności na rachunkach za prąd oraz przyczyni się do zapewnienia zdrowszych warunków życia i ograniczenia ubóstwa energetycznego.

W tym samym duchu Komisja skupi się również na **odblokowaniu inwestycji w czyste technologie i łańcuchy wartości**, w szczególności przez przeznaczenie dodatkowych funduszy na „Horyzont Europa”. Nowy Instrument na rzecz Inwestycji Strategicznych posłuży do inwestowania w technologie o kluczowym znaczeniu dla przejścia na czystą energię, takie jak technologia energii odnawialnej i magazynowania energii, działania na rzecz czystego wodoru, baterie, wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla oraz zrównoważona infrastruktura energetyczna. Przyspieszone zostaną prace europejskiego sojuszu na rzecz baterii, a nowe **strategia i sojusz na rzecz czystego wodoru** nadadzą kierunek szybkiemu zwiększeniu produkcji i wykorzystania czystego wodoru w Europie i zapewnią jego koordynację. Komisja przedstawi również wnioski mające na celu promowanie wykorzystania morskiej energii odnawialnej i lepsze zintegrowanie systemu energetycznego.

Kryzys pokazał również, jak ważną rolę odgrywa transport – przerwanie szlaków transportowych i logistycznych we wszystkich rodzajach transportu mocno uderzyło w łańcuchy wartości i nasze gospodarki. W celu stworzenia większej liczby miejsc pracy nacisk zostanie również położony na przyspieszenie produkcji i wprowadzenia do obiegu **zrównoważonych ekologicznie pojazdów i jednostek pływających**, jak również **paliw alternatywnych**. Instrument „Łącząc Europę”, Program InvestEU i inne fundusze przyczynią się do sfinansowania instalacji **miliona punktów ładowania**, zamiany flot, którymi dysponują miasta i przedsiębiorstwa, na pojazdy ekologiczne, jak również sfinansowania infrastruktury zrównoważonego transportu; ponadto umożliwią przejście na ekologiczną mobilność w miastach. Wsparcie z inwestycji publicznych na odbudowę

sektora transportowego powinno być uzależnione od zobowiązania branży do inwestowania w czystsza i bardziej zrównoważoną mobilność.

Ochrona i odtworzenie różnorodności biologicznej i ekosystemów naturalnych to kluczowe czynniki, które pozwolą zwiększyć naszą odporność i zapobiegać pojawianiu się i rozprzestrzenianiu epidemii w przyszłości. To jeszcze bardziej podkreśla znaczenie niedawno przyjętej **unijnej strategii na rzecz różnorodności biologicznej 2030** oraz przyszłej strategii leśnej UE. Nowa inicjatywa na rzecz kapitału naturalnego i gospodarki o obiegu zamkniętym w ramach InvestEU pozwoli uruchomić co najmniej 10 mld EUR w ciągu najbliższych 10 lat.

Wspólna polityka rolna i strategia „od pola do stołu” będą **wspierały naszych rolników i sektor rolnictwa w dalszym rozwoju** oraz nadal będą zapewniały dostępność przystępnej cenowo, bogatej w składniki odżywcze, bezpiecznej i zrównoważonej żywności, wzmacniając jednocześnie nasze łańcuchy dostaw oraz rozwiązując problemy, które napotkaliśmy w czasie kryzysu. Ze względu na kluczową rolę, jaką odgrywają rolnicy i obszary wiejskie w procesie transformacji ekologicznej, Komisja proponuje dzisiaj zasilenie budżetu **Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich** o kwotę 15 mld EUR.

Wiele osób, regionów i sektorów, które najbardziej odczuły skutki kryzysu, będzie musiało również dokonać większych zmian niż pozostali. Dlatego też Komisja proponuje dzisiaj wzmocnienie **Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji** dodatkową kwotą 32,5 mld EUR. Środki te zostaną wykorzystane na złagodzenie społeczno-ekonomicznych skutków transformacji, wspieranie zmiany kwalifikacji, pomoc MŚP w tworzeniu nowych możliwości gospodarczych oraz inwestycje w przejście na czystą energię. Komisja prowadzi również prace nad ustanowieniem nowego instrumentu pożyczkowego na rzecz sektora publicznego, stanowiącego trzeci filar mechanizmu sprawiedliwej transformacji. Na instrument przeznaczone zostanie 1,5 mld EUR z budżetu UE oraz 10 mld EUR w postaci pożyczek z Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

4.2 Pogłębiony i bardziej cyfrowy jednolity rynek

Pandemia i jej wpływ na nasze życie i gospodarkę podkreśliły znaczenie cyfryzacji we wszystkich obszarach gospodarki i społeczeństwa UE. Dzięki nowym technologiom przedsiębiorstwa i organy publiczne mogły nadal prowadzić swoją działalność i możliwe było kontynuowanie handlu. Technologie te pomogły nam utrzymać kontakt, zdalnie pracować oraz wspierać nasze dzieci w nauce.

W perspektywie długookresowej doprowadzi to prawdopodobnie do trwałych i strukturalnych zmian w życiu społecznym i gospodarczym: telepraca, e-uczenie się, e-handel i e-administracja staną się bardziej powszechne. To pokazuje, jaki potencjał miałyby wprowadzenie powszechnie akceptowanego e-ID – **publicznej tożsamości elektronicznej** – aby umożliwić prosty, wiarygodny i bezpieczny dostęp do transgranicznych cyfrowych usług publicznych.

Na odbudowę cyfrową będą składały się cztery kluczowe elementy, które przyczynią się do pobudzenia konkurencyjnej innowacyjności i zapewnienia użytkownikom większego wyboru.

Po pierwsze musimy **zainwestować w lepszą i bardziej powszechną łączność**. Szybkie uruchomienie sieci 5G będzie miało skutki mnożnikowe dla całego społeczeństwa cyfrowego i zwiększy strategiczną autonomię Europy. Wspierze to szerzej zakrojone działania mające na celu budowę infrastruktury, która będzie w stanie obsłużyć powstające i przyszłe procesy i aplikacje. Zapewni również niezbędną szerokość pasma na potrzeby zdrowia, kształcenia, transportu, logistyki i mediów, które to obszary mają zasadnicze znaczenie dla naszej odporności, konkurencyjności i odbudowy gospodarki.

Po drugie będziemy potrzebowali **silniejszej obecności przemysłowej i technologicznej** w strategicznych częściach cyfrowego łańcucha dostaw. Obecnie stało się jasne, że łączność i technologie cyfrowe mają duże znaczenie, podobnie nie możemy lekceważyć bezpieczeństwa technologii. To potwierdza, że Europa potrzebuje suwerenności technologicznej w istotnych obszarach, jak również utrzymania otwartego handlu innowacjami i ich przepływu.

W tym duchu inwestycje na odbudowę zostaną skierowane na **cyfrowe możliwości i zdolności o strategicznym znaczeniu**, takie jak sztuczna inteligencja, cyberbezpieczeństwo, bezpieczna komunikacja, infrastruktura na potrzeby danych i chmury obliczeniowej, sieci 5G i 6G, superkomputery, technologie kwantowe i blockchain. Będzie to priorytetem Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Programu InvestEU oraz Instrumentu na rzecz Inwestycji Strategicznych. Wytyczne inwestycyjne dla nowego Instrumentu Wsparcia Wyłącalności również uwzględnią konieczność priorytetowego traktowania inwestycji cyfrowych. Przyczyni się to również do likwidacji przepaści cyfrowej, która stała się jeszcze bardziej widoczna w czasie kryzysu.

Po trzecie musimy zbudować **prawdziwą gospodarkę opartą na danych**, która będzie siłą napędową innowacji i tworzenia miejsc pracy. Dzięki dostępowi do danych przedsiębiorstwa mają możliwość opracowywania nowych produktów i usług. Aby czerpać z danych jak największe korzyści, musimy stworzyć **wspólną europejską przestrzeń danych w kluczowych sektorach i obszarach**, w tym w celu wsparcia przemysłu europejskiego, wdrożenia Europejskiego Zielonego Ładu oraz na potrzeby zdrowia, mobilności i administracji publicznej.

Aby urzeczywistnić te plany, Komisja przedstawi działania ustawodawcze w zakresie **wymiany danych i zarządzania nimi**, które pomogą stworzyć odpowiednie struktury do wymiany danych między państwami członkowskimi i sektorami, rozwiązać problem barier w handlu cyfrowym i które sprawią, że Europa będzie zdolna do konkurowania w gospodarce światowej XXI wieku. Ułatwi to tworzenie wspólnych przestrzeni danych i zapewni lepsze zarządzanie w takich kwestiach, jak możliwość przenoszenia danych lub dostęp do nich. Następnie Komisja przedstawi **akt prawny w sprawie danych** i określi w nim warunki, które zapewnią lepszy dostęp do danych przemysłowych i lepszą kontrolę nad tego rodzaju danymi. Komisja zaproponuje również, aby zbiory danych o dużej wartości, jakimi dysponują instytucje publiczne, były udostępniane dla wspólnego dobra poprzez zapewnienie bardziej otwartego dostępu do nich do celów badań naukowych, innowacji i MŚP.

Czwartym elementem jest potrzeba zapewnienia **bardziej sprawiedliwego otoczenia ułatwiającego prowadzenie działalności gospodarczej**. Przedłużony okres blokady

zwiększył zainteresowanie zakupami przez internet i modelami biznesowymi opierającymi się na wykorzystaniu internetu. W nadchodzących miesiącach i latach tendencja ta jeszcze się wzmocni i coraz więcej przedsiębiorstw będzie przestawiać się na działalność w środowisku cyfrowym. Środowisko internetowe jest jednak obecnie zdominowane przez kilka dużych platform. Ich pozycja oraz ich większy dostęp do kluczowych zasobów danych mają wpływ na możliwości mniejszych europejskich przedsiębiorstw, jeżeli chodzi o rozpoczynanie lub zwiększenie skali działalności lub też jak najlepsze wykorzystywanie potencjału jednolitego rynku.

Kwestie te wymagają rozwiązania, jeżeli Europa chce jak najlepiej wykorzystać możliwości, jakie daje odbudowa gospodarki w oparciu o sektor cyfrowy. W związku z tym jednym z celów nowego **aktu prawnego o usługach cyfrowych** będzie udoskonalenie ram prawnych dotyczących usług cyfrowych oraz wprowadzenie jasnych zasad dla platform internetowych. Zapewni on większe bezpieczeństwo konsumentom w internecie, pomoże zapobiegać nadużywaniu władzy rynkowej przez platformy oraz zagwarantuje uczciwe funkcjonowanie rynku, a mniejszym przedsiębiorstwom zapewni równe szanse.

Musimy również skupić się na tym, by zmniejszyć obciążenia administracyjne i ułatwić przedsiębiorstwom, zwłaszcza MŚP, korzystanie z narzędzi cyfrowych, takich jak podpis elektroniczny. Przedsiębiorstwa potrzebują wsparcia, aby uzyskać łatwiejszy dostęp do danych i ograniczać biurokrację dzięki rozwiązaniom cyfrowym, na przykład w przypadku umów. Należy zachęcać do korzystania z punktów kompleksowego wsparcia oraz uproszczenia internetowych procedur administracyjnych.

Priorytetem będzie cyfryzacja zamówień publicznych, m.in. przez opracowanie **krajowych systemów i platform e-zamówień**. Będzie ona opierać się na pełnym wdrożeniu pakietu dotyczącego prawa spółek, który ma ułatwić transformację cyfrową i mobilność przedsiębiorstw, a także jednolitego portalu cyfrowego.

W ostatnich tygodniach byliśmy również świadkami niezwykle natężenia złośliwych ataków, które pochodziły z wielu źródeł i stanowiły próbę wykorzystania zakłóceń spowodowanych wystąpieniem pandemii w celach przestępczych lub geopolitycznych. Zwiększanie zdolności organów egzekwowania prawa do działania w środowisku cyfrowym pozwoli im dalej skutecznie chronić obywateli. Transformacja cyfrowa systemów wymiaru sprawiedliwości może poprawić dostęp do wymiaru sprawiedliwości i funkcjonowanie otoczenia biznesu.

W nowej **strategii bezpieczeństwa cybernetycznego** przeanalizujemy, jak zwiększyć współpracę, wiedzę i potencjał na poziomie UE. Strategia ta pomoże również Europie rozwinąć swój potencjał przemysłowy i swoje partnerstwa przemysłowe oraz będzie zachęcać MŚP do podejmowania działalności w tej dziedzinie. Będzie ona towarzyszyć przeglądowi dyrektywy w sprawie bezpieczeństwa sieci i systemów informatycznych oraz wnioskowi dotyczącemu dodatkowych środków ochrony infrastruktury krytycznej. Wraz z pracami prowadzonymi obecnie w dziedzinie cyberbezpieczeństwa w ramach unii bezpieczeństwa przyczyni się to do zwiększenia zdolności na poziomie państw członkowskich oraz poprawy ogólnego cyberbezpieczeństwa w UE.

4.3. *Sprawiedliwa odbudowa gospodarki sprzyjająca włączeniu społecznemu*

Obecny kryzys jest tragedią ludzką. Europa musi uczynić wszystko, co w jej mocy, aby nie doprowadzić do tego, by pandemia, która na początku była kryzysem zdrowotnym, a następnie zaczęła zagrażać gospodarce, nie przekształciła się w powszechny kryzys społeczny. Miliony ludzi w całej UE straciły pracę lub pracują w zmniejszonym wymiarze czasu, a biorąc pod uwagę wysoki poziom niepewności kolejne miliony mogą być narażone na ryzyko, że znajdą się w podobnej sytuacji.

Głównym motywem naszych starań będzie **pomoc ludziom w utrzymaniu się na rynku pracy** oraz tworzenie nowych miejsc pracy. W perspektywie krótkoterminowej wykorzystamy 100 mld EUR z nowego instrumentu tymczasowego wsparcia w celu zmniejszenia ryzyka bezrobocia w związku z sytuacją nadzwyczajną (**SURE**), aby z jednej strony pomóc pracownikom w utrzymaniu dochodów, a z drugiej strony pomóc przedsiębiorstwom utrzymać się na rynku i zachować pracowników. Komisja wykorzysta te doświadczenia – a także doświadczenia zdobyte w związku z nowo utworzonymi krótkoterminowymi mechanizmami organizacji pracy w wielu państwach członkowskich – kiedy będzie proponować stałe rozwiązanie w przyszłości.

Nowy **Instrument Wsparcia Wypłacalności** pomoże przedsiębiorstwom kontynuować działalność, a pracownikom – utrzymać pracę. Nowy ogólouropejski fundusz gwarancyjny Europejskiego Banku Inwestycyjnego będzie mógł wspierać MŚP, których pracownicy stanowią ok. dwóch trzecich siły roboczej w UE. Regiony najbardziej dotknięte kryzysem będą mogły skorzystać z szybkiego i elastycznego wsparcia w ramach nowej inicjatywy REACT-EU. W średnim i długim okresie starania na rzecz przywrócenia w pełni funkcjonującego jednolitego rynku, jak również inwestycje dokonywane za pośrednictwem Next Generation EU, przyczynią się do tworzenia nowych miejsc pracy w całej gospodarce, szczególnie w sektorach związanych z transformacją ekologiczną i cyfrową.

Wszystko to świadczy o tym, że odbudowa musi odbywać się w sposób sprawiedliwy i sprzyjający włączeniu społecznemu. Musi uwzględniać dysproporcje i nierówności, które obecny kryzys obnażył lub zaostrzył, a także wspierać spójność terytorialną. Punktem wyjścia wszystkich działań jest **solidarność: między ludźmi, pokoleniami, regionami i krajami**. Będzie to wymagało ścisłej współpracy z partnerami społecznymi, społeczeństwem obywatelskim i innymi zainteresowanymi stronami. Kierunek naszych działań będzie w dalszym ciągu wyznaczał **Europejski filar praw socjalnych**.

UE zadba o to, by **równość znalazła się w centrum uwagi w procesie odbudowy**. Dobrobyt i wymiar społeczny Europy zależy od nas wszystkich, niezależnie od płci, pochodzenia rasowego lub etnicznego, przekonań religijnych lub wyznania, niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej. Jest to szczególnie ważne w przypadku kryzysu, który wywiera nieproporcjonalny wpływ na szereg grup społecznych.

Zasadnicze znaczenie w procesie odbudowy będzie miało zapewnienie, by wszyscy pracownicy w Europie zarabiali tak, by mieli zapewnione godne życie. **Place minimalne** określone na odpowiednim poziomie pomagają pracownikom o słabszej pozycji na rynku stworzyć bufor finansowy w okresach dobrej koniunktury i ograniczyć skutki spadku

dochodów w okresach gorszej koniunktury. Biorąc pod uwagę, że w wielu miejscach pracy tzw. pierwszej linii przeważają kobiety oraz że otrzymują one zaniżone wynagrodzenie, coraz ważniejsza staje się potrzeba zlikwidowania luki płacowej między kobietami a mężczyznami, m.in. poprzez wprowadzenie **wiążących środków w zakresie przejrzystości wynagrodzeń**.

Większe wsparcie na rzecz zatrudnienia młodzieży pomoże młodym ludziom podjąć pracę, szkolenia lub kształcenie, a silna **gospodarka społeczna** może zapewnić wyjątkowe możliwości, by pomóc osobom o najsłabszej pozycji w powrocie na rynek pracy.

Wirus jest także szczególnie okrutny dla osób starszych – to one najdotkliwiej odczuwają skutki pandemii i są najbardziej odizolowane w swoich domach. W swoich przyszłych pracach na temat kwestii starzenia i osób z niepełnosprawnościami Komisja uwzględni doświadczenia i wnioski płynące z kryzysu. Z drugiej strony musimy również złagodzić skutki kryzysu dla dzieci. W 2021 r. Komisja zaproponuje **europejską gwarancję dla dzieci** w celu zapewnienia wszystkim dzieciom dostępu do podstawowych usług, takich jak opieka zdrowotna i edukacja.

Wszyscy skorzystają z odbudowy gospodarki w Europie i wszyscy muszą przyczynić się do tego, by ona nastąpiła. Aby zagwarantować, że w centrum uwagi w procesie odbudowy znajdzie się solidarność i sprawiedliwość, Komisja będzie intensywniej działać w obszarze **zwalczania oszustw podatkowych**. Pomoże to państwom członkowskim generować dochody podatkowe niezbędne do reagowania na poważne wyzwania związane z obecnym kryzysem. **Wspólna skonsolidowana podstawa opodatkowania osób prawnych** zapewniłaby przedsiębiorstwom jednolity zbiór przepisów, który umożliwiłby im obliczenie podstawy opodatkowania osób prawnych w UE. Uproszczenie przepisów podatkowych może poprawić otoczenie biznesowe i przyczynić się do wzrostu gospodarczego.

Kryzys jest sprawdzianem naszych systemów ochrony socjalnej i konieczne są inwestycje, aby wypełnić luki w dostępie, które wyłoniły się w czasie kryzysu, na przykład w przypadku osób prowadzących działalność na własny rachunek. W szczególności dotyczy to **osób pracujących za pośrednictwem platform internetowych**, gdyż osoby te w wielu przypadkach nie są objęte zakresem unijnego prawa pracy i dlatego powinny mieć zapewnione godne warunki pracy i odpowiednią ochronę socjalną.

W związku z tym, że Europa wkracza na ścieżkę odbudowy gospodarczej, która zmierza w kierunku ekologizacji i transformacji cyfrowej gospodarki i społeczeństwa oraz zwiększania ich odporności, coraz ważniejsze staje się podnoszenie i dostosowywanie umiejętności, wiedzy i kompetencji. Kryzys ukazał również znaczenie umiejętności cyfrowych – dotyczy to dzieci, studentów, nauczycieli, instruktorów i nas wszystkich, gdyż dzięki tym umiejętnościom możemy się ze sobą komunikować i pracować. Komisja przedstawi **europejski program na rzecz umiejętności oraz zaktualizowany Plan działania w dziedzinie edukacji cyfrowej**.

Okres blokady społeczeństwa okazał się również czasem lęków i cierpienia dla ofiar przemocy domowej, co ma potwierdzenie w statystykach wskazujących na znaczny

wzrost przypadków tego rodzaju przemocy. UE zrobi wszystko, co w jej mocy, aby zapobiegać przemocy ze względu na płeć oraz zwalczać to zjawisko, a także wspierać i chronić ofiary takich przestępstw i zapewnić, by sprawcy zostali pociągnięci do odpowiedzialności za nadużycia. W **strategii w zakresie praw ofiar** zwrócimy szczególną uwagę na konkretne potrzeby ofiar przemocy ze względu na płeć.

5. BUDOWANIE WIĘKSZEJ ODPORNOŚCI UNII I JEDNOLITEGO RYNKU

Pandemia potwierdziła, **jak bardzo współzależne są nasze gospodarki** i jak ważny jest w pełni funkcjonujący jednolity rynek. Państwa członkowskie mają udział w korzyściach płynących z jednolitego rynku od niemal trzydziestu lat. Niektóre państwa zawdzięczają wewnątrzunijnej wymianie handlowej ponad 70 % swojego eksportu. Nasze ekosystemy przemysłowe są ze sobą coraz bardziej zintegrowane i powiązane. Badania, prace inżynierskie, przetwórstwo, montaż i serwis często odbywają się w różnych częściach Europy, co pozwala przedsiębiorstwom zwiększać swoją konkurencyjność i skupiać się na tym, co robią najlepiej. To właśnie będzie niezbędne do odbudowy gospodarki w Europie.

Kryzys spowodował również zakłócenia w naszych sieciach powiązań produkcyjnych i wywarł wpływ na kluczowe łańcuchy dostaw. Takie zakłócenia produkcji i spadki popytu w jednym państwie członkowskim będą mocno odczuwalne w innych państwach. Jeżeli nie rozwiążemy tych problemów, mogą one doprowadzić do likwidacji zakładów i utraty miejsc pracy, co ostatecznie negatywnie wpłynie na naszą konkurencyjność i tempo odbudowy gospodarczej w naszych państwach członkowskich. **Biorąc pod uwagę skalę i charakter tego wyzwania, odpowiedzią mogą być jedynie działania na poziomie europejskim.**

Najpierw trzeba **zadbać o to, by nasz jednolity rynek ponownie zaczął prawidłowo funkcjonować.** Pandemia miała dotkliwy wpływ na trzy spośród czterech swobód: swobodę przepływu osób, towarów i usług. Po początkowych trudnościach podjęto zdecydowane działania, aby zapewnić swobodny przepływ towarów i produktów, dzięki czemu nasze sklepy spożywcze pozostały otwarte, a w wielu naszych fabrykach kontynuowano pracę. Swobodny przepływ osób był niezbędny, by dzięki pracownikom transportu, pracownikom sezonowym oraz innym pracownikom można było utrzymać ciągłość łańcuchów dostaw.

To pomogło zapewnić podstawową ciągłość działania, ale odbudowa będzie oznaczać pełne przywrócenie wszystkich czterech swobód. Musimy w dalszym ciągu zmniejszać obciążenie regulacyjne, upraszczając przepisy dotyczące rynku wewnętrznego i zapewniając ich pełne wdrożenie i stosowanie. Nowa **Grupa Zadaniowa ds. Egzekwowania Przepisów dotyczących Jednolitego Rynku** będzie pełnić zasadniczą rolę w identyfikowaniu i eliminowaniu barier wynikających z niewłaściwego stosowania lub egzekwowania przepisów. Zapewni pełne wdrożenie przyjętego w marcu planu działania dotyczącego egzekwowania przepisów jednolitego rynku.

Aby zachować równe warunki działania i utrzymać funkcjonowanie jednolitego rynku, Komisja proponuje nowe narzędzie – **Instrument Wsparcia Wypłacalności.** Za jego pomocą będzie wspierać dobrze prosperujące przedsiębiorstwa, które obecnie są zagrożone z powodu zawieszenia działalności. Trzeba im zapewnić wsparcie, aby

umożliwić im łatwiejszy i szybszy dostęp do finansowania. To pokazuje, jak ważne jest **dokończenie budowy unii rynków kapitałowych i unii bankowej**, które są kluczowymi elementami procesu pogłębiania unii gospodarczej i walutowej. Pomoże to zapewnić stabilność gospodarczą i finansową na wszystkich etapach odbudowy oraz zwiększy naszą odporność na przyszłe wstrząsy. Komisja wyciągnie także wnioski z przeglądu zarządzania gospodarczego po kryzysie.

Kryzys był także testem **unijnych ram konkurencji**, które szybko dostosowano, aby umożliwić szczególnie niezbędne wsparcie krajowe z wykorzystaniem pomocy państwa. Jednocześnie ważne jest, aby te tymczasowe elastyczne rozwiązania nie powodowały w długim okresie rozdrobnienia jednolitego rynku. Unijna polityka konkurencji ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia równych warunków działania w dzisiejszej gospodarce, stymulowania innowacji i zapewnienia konsumentom większego wyboru. Ujawnia ona najlepsze cechy naszych przedsiębiorstw i sprawia, że mogą być konkurencyjne w skali globalnej. W związku z tym, że Europa wkracza na ścieżkę odbudowy i przyspiesza dwojaką transformację – ekologiczną i cyfrową, powinniśmy zadbać o to, by reguły konkurencji były adekwatne do dzisiejszej rzeczywistości. Temu właśnie służy prowadzony obecnie przez Komisję przegląd unijnych ram konkurencji.

Kryzys unaoczniał także szereg słabości – zaobserwowano na przykład znaczny wzrost niektórych rodzajów przestępczości, w tym cyberprzestępstw. To pokazuje, że musimy wzmocnić **unię bezpieczeństwa**. W tym celu zostanie opracowana strategia unii bezpieczeństwa uwzględniające te wyzwania. Strategia będzie się opierać na pracach dotyczących bezpieczeństwa rynku wewnętrznego i społeczeństwa.

Kryzys spowodował duże obciążenie systemów azylowych państw członkowskich oraz systemu zarządzania granicami w Unii Europejskiej. Celem nowego **paktu o migracji i azylu** będzie stworzenie takiego modelu zarządzania w dziedzinie azylu, migracji i granic w UE, który będzie bardziej efektywny, sprawiedliwy i na tyle elastyczny, by umożliwiał reagowanie w przypadku kryzysów.

5.1. Otwarta strategiczna autonomia i silne łańcuchy wartości

Kryzys uwidoczniał również szereg obszarów, w których Europa musi zwiększyć swoją odporność, by zapobiegać przyszłym wstrząsom, chronić się przed nimi i stawić im czoła. Będziemy zawsze angażować się w działania na rzecz otwartego i sprawiedliwego handlu, ale musimy być świadomi konieczności zmniejszenia zależności i zwiększenia bezpieczeństwa dostaw, zwłaszcza w przypadku takich produktów jak farmaceutyczne składniki czynne czy surowce.

W tym celu Europa musi skupić się na zwiększeniu swojej strategicznej autonomii oraz swojego bezpieczeństwa gospodarczego i potencjału w zakresie tworzenia miejsc pracy. Komisja proponuje nowy **Instrument na rzecz Inwestycji Strategicznych** mający służyć wspieraniu inwestycji transgranicznych w celu wzmocnienia i budowania europejskich strategicznych łańcuchów wartości. Będzie on zachęcać do działań, które zapewnią Europie wiodącą pozycję w przemyśle i biznesie w szeregu kluczowych ekosystemów, w szczególności związanych z dwojaką transformacją – ekologiczną

i cyfrową. Wzmocni to jednolity rynek, zapewni dobry fundament nowej strategii przemysłowej UE⁴ i przyczyni się do rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym.

Nowa **strategia farmaceutyczna** będzie uwzględniać zagrożenia, jakie uświadomiliśmy sobie za sprawą kryzysu i które mają wpływ na strategiczną autonomię Europy; strategia pomoże nam również rozwijać dodatkowe zdolności w zakresie wytwarzania produktów leczniczych oraz produkcji innych wyrobów w Europie.

W związku z transformacją w kierunku neutralności klimatycznej istnieje ryzyko, że zależność od paliw kopalnych może ustąpić miejsca zależności od innych surowców nieenergetycznych, w przypadku których obserwuje się nasilenie globalnej konkurencji. Zapobieganie powstawaniu odpadów, zwiększenie recyklingu i wykorzystania surowców wtórnych pomogą ograniczyć tę zależność. Nowe inwestycje w recykling pomogą zapewnić strategiczne surowce wtórne. W nowym **planie działania w sprawie surowców krytycznych** przeanalizujemy, jak można w zrównoważony sposób wzmocnić kluczowe rynki w takich obszarach, jak: elektromobilność, baterie, energia ze źródeł odnawialnych, produkty lecznicze, przemysł lotniczy i kosmiczny, obronność i aplikacje cyfrowe. Będzie się to opierać na pełnym wdrożeniu **planu działania UE dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym**.

Handel światowy i jego zintegrowane łańcuchy wartości pozostaną podstawowym motorem wzrostu i będą miały zasadnicze znaczenie dla odbudowy gospodarczej w Europie. Mając to na uwadze, będziemy w Europie dążyć do stworzenia modelu **otwartej strategicznej autonomii**. Będzie to oznaczać kształtowanie nowego systemu globalnego zarządzania gospodarczego i rozwijanie obopólnie korzystnych stosunków dwustronnych, a jednocześnie konieczność ochrony przed nieuczciwymi praktykami i nadużyciami. Pomoże nam to również zdywersyfikować i skonsolidować globalne łańcuchy dostaw, co zapewni nam ochronę przed kryzysami w przyszłości, a także wzmocnić międzynarodową rolę euro. Mając to na uwadze, UE dokona **przeglądu polityki handlowej**, aby zapewnić stały przepływ towarów i usług na całym świecie oraz zreformować Światową Organizację Handlu.

Jednocześnie UE musi także chronić swoje strategiczne aktywa, infrastrukturę i technologie przed bezpośrednimi inwestycjami zagranicznymi, które mogłyby zagrażać jej bezpieczeństwu lub porządkowi publicznemu; temu będzie służył **wzmocniony mechanizm monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych**. W trakcie obecnego kryzysu subsydia państwowe z państw trzecich mogą powodować dalsze różnicowanie warunków konkurencji na jednolitym rynku. Komisja uwzględni tę kwestię w białej księdze w sprawie instrumentu dotyczącego subsydiów zagranicznych, którą wkrótce opublikuje. Zasadnicze znaczenie dla zapewnienia UE większej zdolności do negocjowania z partnerami warunków gwarantujących wzajemność i otwieranie rynków będzie miało szybkie osiągnięcie porozumienia w sprawie proponowanego instrumentu dotyczącego udzielania zamówień publicznych w kontekście międzynarodowym.

Jeżeli na świecie utrzymają się różnice pod względem poziomu ambicji w dziedzinie celów klimatycznych, Komisja w 2021 r. wystąpi z propozycją **mechanizmu**

⁴ COM(2020) 102.

dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂, aby ograniczyć ryzyko ucieczki emisji gazów cieplarnianych, przy pełnej zgodności z zasadami WTO. Będzie to nowa kategoria zasobów własnych dla budżetu UE, która pomoże w przyszłości spłacić środki zgromadzone na Next Generation EU.

5.2. Ścisła koordynacja w zakresie zdrowia publicznego i sprawniejsze zarządzanie kryzysowe

Kryzys w dziedzinie zdrowia publicznego, z jakim zmagają się nasza Unia, uświadomił nam siłę, umiejętności i odwagę pracowników służby zdrowia w Europie. Nasze systemy opieki zdrowotnej, które nadal należą do najlepszych i najbardziej dostępnych na świecie, znalazły się jednak pod silną presją. Na samym początku kryzysu wystawione były na próbę także zdolności państw członkowskich do koordynowania swoich działań w kwestiach dotyczących zdrowia.

W związku z tym oraz w celu zapewnienia lepszego wspólnego przygotowania na kryzysy zdrowotne w przyszłości Komisja proponuje **wzmocnienie roli Europejskiej Agencji Leków** w zakresie monitorowania produkcji leków podstawowych w UE i zaopatrzenia w tego rodzaju leki, aby nie dopuścić do niedoborów. Zwiększy również **rolę Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC)** w koordynowaniu nadzoru, gotowości i reagowania w kryzysach zdrowotnych.

Należy również udoskonalić unijne ramy regulacyjne w dziedzinie zdrowia i szerzej korzystać ze wspólnych zamówień na produkty medyczne. Trzeba się przy tym opierać na doświadczeniach zdobytych przy okazji obecnego kryzysu, zaczynając od zamówień na szczepionki w najbliższej przyszłości. Zaproponujemy również utworzenie **Europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia**, aby promować wymianę danych na temat zdrowia i wspierać badania z pełnym poszanowaniem ochrony danych.

Bardziej odporne systemy opieki zdrowotnej wymagają właściwego wsparcia inwestycyjnego i finansowego, które odpowiada ich kluczowej roli. Komisja proponuje dzisiaj niezależny **Program UE dla zdrowia**, aby wspierać państwa członkowskie i UE w tworzeniu zdolności i zwiększaniu gotowości na wypadek przyszłych kryzysów zdrowotnych. Pomoże on zrealizować długoterminowe zamierzenia dotyczące stworzenia sprawnie funkcjonujących i odpornych systemów publicznej opieki zdrowotnej, w szczególności poprzez inwestowanie w zapobieganie chorobom i nadzór, a także poprawę dostępu do opieki zdrowotnej, diagnostyki i leczenia.

Badania naukowe i innowacje będą miały zasadnicze znaczenie dla zwiększenia naszej wiedzy na temat chorób, leczenia i szczepionek oraz wzmocnienia naszej autonomii i czołowej pozycji w łańcuchach wartości. Dlatego też w ramach kolejnego długoterminowego budżetu Komisja proponuje zwiększenie środków na program „**Horyzont Europa**”, by można było dzięki niemu wspierać badania naukowe i innowacje w dziedzinie zdrowia, rozszerzyć badania kliniczne, poprawić dostęp do infrastruktury badawczej i pomóc w zakorzenieniu solidnych podstaw naukowych w procesie kształtowania polityki.

Obecny kryzys zwrócił także naszą uwagę na potrzebę **koordynacji i reagowania kryzysowego na poziomie europejskim**. Po początkowych trudnościach państwa członkowskie zaczęły wprowadzić szybko koordynować swoje działania, ale z kryzysu

należy wyciągnąć wnioski. Oznacza to konieczność przewidzenia w przyszłych scenariuszach silniejszych mechanizmów w zakresie gotowości na sytuacje kryzysowe i zarządzania kryzysowego.

Komisja proponuje dziś **wzmocnienie rescEU**, aby budować trwałą zdolność radzenia sobie z wszelkiego rodzaju sytuacjami nadzwyczajnymi. Zwiększy to możliwości inwestowania środków z tej rezerwy w infrastrukturę reagowania kryzysowego, zdolność transportową i zespoły wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych. Zostaną stworzone unijne rezerwy podstawowych środków medycznych i sprzętu medycznego, które będzie można uruchomić w przypadku poważnych stanów zagrożenia.

Kolejny wniosek dotyczy potrzeby zapewnienia szybkiej, elastycznej i skoordynowanej reakcji UE na sytuacje kryzysowe. Mając to na uwadze, Komisja proponuje wzmocnienie narzędzi reagowania na sytuacje kryzysowe, jakie ma do dyspozycji, oraz zwiększenie ich elastyczności, tak by w razie potrzeby można było szybko rozmieścić zasoby i działać na odpowiednią skalę w zależności od potrzeby. Obejmuje to europejski fundusz solidarności i Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji. **Rezerwa na rzecz solidarności i pomocy nadzwyczajnej** także zostanie znacznie zwiększona, by umożliwiała szybkie reagowanie na kryzysy zarówno w UE, jak i poza jej granicami.

6. ODBUDOWA W OPARCIU O WARTOŚCI UE I PRAWA PODSTAWOWE

Kryzys wystawia na próbę europejski styl życia. Aby pomóc w ratowaniu życia, ograniczono niektóre z naszych swobód. W wielu wypadkach wstrzymano mechanizmy, na których opiera się funkcjonowanie naszego społeczeństwa. Także odporność naszej demokracji została poddana próbie. Europa nie może jednak nigdy sprzeniewierzać się swoim wartościom. **Odbudowa musi opierać się na prawach podstawowych i pełnym poszanowaniu praworządności.**

W obliczu kryzysu wszystkie państwa członkowskie musiały zastosować środki nadzwyczajne. Komisja na samym początku jasno stwierdziła, że tego rodzaju środki muszą być ściśle proporcjonalne oraz ograniczone w czasie i zakresie. Wszystkie takie środki muszą także podlegać regularnej kontroli, a wszystkie prawa muszą być w pełni przestrzegane.

Kryzys ujawnił również szereg słabości w zakresie praworządności. Obejmują one różne kwestie, począwszy od obciążenia systemów wymiaru sprawiedliwości aż po nierówną zdolność instytucjonalnych mechanizmów kontroli i równowagi do skutecznego funkcjonowania. Media i społeczeństwo obywatelskie napotkały nowe przeszkody, utrudniające im wypełnianie ich roli w demokratycznej debacie. W swoim **rocznym sprawozdaniu na temat praworządności** Komisja dokładnie przeanalizuje sytuację w tym względzie we wszystkich państwach członkowskich. Ważnym elementem działań w tej dziedzinie będzie wniosek Komisji dotyczący rozporządzenia **w sprawie ochrony budżetu UE przed ogólnymi brakami w zakresie praworządności.**

Kryzys uwidoczniał także zagrożenia dla naszej demokracji. Przyniósł ze sobą nową „infodemię”, za którą stoją osoby chcące manipulować przestrzenią publiczną i rozpowszechniać fałszywe wiadomości, propagandę i mowę nienawiści. Komisja zajmie się najpilniejszymi wyzwaniem w zakresie dezinformacji związanymi z pandemią, a jednocześnie zadba o ochronę wolności słowa i wspieranie mediów;

wykorzysta także **europejski plan działania na rzecz demokracji**, by wyciągnąć wnioski i budować odporność na przyszłość.

Wszystko to świadczy o tym, że wzmocnianie i pielęgnowanie naszej demokracji staje się coraz ważniejsze. Pierwszym krokiem w tym kierunku jest zapewnienie ludziom większego wpływu na ich przyszłość. W ramach **konferencji w sprawie przyszłości Europy** obywatele powinni odgrywać czołową i aktywną rolę w określaniu naszych priorytetów i naszego poziomu ambicji w budowaniu bardziej odpornej, zrównoważonej i sprawiedliwej Europy.

7. SILNIEJSZA POZYCJA EUROPY NA ŚWIECIE

Pandemia i kryzys gospodarczy na nowo określają relacje między światowymi potęgami a ich partnerami. Zagrożenie potencjalną erozją ładu światowego i jego rozdrobnieniem znacznie wzrosło. Jednocześnie wirus, który nie zna granic, stwarza wspólne wyzwanie i stanowi silny argument przemawiający za pilnymi działaniami na rzecz wzmocnienia multilateralizmu i międzynarodowego ładu opartego na zasadach. **Globalne wyzwania** wymagają bardziej niż dotąd **współpracy międzynarodowej i wspólnych rozwiązań**.

Musimy ciągle dbać o relacje między nami, by dostosowywać je do nowych realiów i by móc stawić czoła przełomowym zmianom w XXI wieku. Świat musi uniknąć globalnej „wielkiej gry” i wyścigu o to, kto pierwszy wyjdzie z kryzysu i kto będzie górą, ze szkodą dla innych. Trzeba skoncentrować się na tym, co możemy zrobić razem w różnych dziedzinach, poczynawszy od bezpieczeństwa poprzez klimat i środowisko aż po walkę z nierównościami oraz umocnienie handlu międzynarodowego i instytucji międzynarodowych.

UE przewodzi globalnym działaniom w reakcji na pandemię w ścisłej współpracy z Organizacją Narodów Zjednoczonych (w tym Światową Organizacją Zdrowia i Międzynarodową Organizacją Pracy), grupą G-20, grupą G-7, Międzynarodowym Funduszem Walutowym i Bankiem Światowym. Będzie to wymagać od UE i jej państw członkowskich wykorzystania ich wspólnej siły na arenie międzynarodowej.

Mając to na uwadze, Komisja zorganizowała konferencję darczyńców, podczas której zgromadzono 7,5 mld EUR na opracowanie szczepionek, metod leczenia i narzędzi, które będą stanowić światowe dobro wspólne. **Wszelkie przyszłe szczepionki muszą być produkowane przez świat, dla całego świata oraz muszą być przystępne cenowo i dostępne dla wszystkich.**

W dłuższym okresie odbudowa gospodarki UE powiedzie się tylko wtedy, gdy nasi partnerzy na całym świecie także z powodzeniem odbudują swoje gospodarki. Inwestowanie w zrównoważoną odbudowę gospodarki na świecie leży zatem w interesie UE. Będzie to wymagało zdecydowanej i skoordynowanej reakcji, międzynarodowej solidarności, otwartości i przywództwa. Jako jedna z czołowych potęg gospodarczych i największy na świecie darczyńca pomocy międzynarodowej, UE zawsze będzie otwarta i gotowa na wspieranie swoich partnerów. Świadczy o tym kwota ponad 23 mld EUR, jaką **Drużyna Europy** uruchomiła na wsparcie krajów partnerskich i organizacji międzynarodowych zmagających się z humanitarnymi, zdrowotnymi, społecznymi i gospodarczymi skutkami kryzysu.

UE wspiera swoich partnerów i sąsiadów w czasie kryzysu i jest gotowa zrobić więcej. Aby było to możliwe, Komisja proponuje dziś **zwiększenie środków na Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej** do poziomu 86 mld EUR. Za sprawą większej puli środków na Instrument Pomocy Humanitarnej Europa będzie mogła okazać wymierną solidarność z najbardziej potrzebującymi. W celu wsparcia naszych partnerów na Bałkanach Zachodnich Komisja proponuje zwiększenie pomocy przedakcesyjnej do 12,9 mld EUR.

Ponieważ kryzys doprowadził do dalszego wzrostu napięć geostrategicznych, Europejczycy muszą wziąć na siebie większą odpowiedzialność za swoje własne bezpieczeństwo. We współpracy z partnerami UE musi dalej umacniać rolę, którą pełni jako podmiot zapewniający bezpieczeństwo i filar stabilności w światowym porządku. W tym celu będzie w dalszym ciągu działać na rzecz utrzymania multilateralizmu, a także skuteczniej promować swoje interesy gospodarcze i strategiczne. Musi także zwiększyć swoją autonomię technologiczną oraz zintensyfikować współpracę w zakresie rozwijania zdolności obronnych.

8. WNIOSEK – DECYDUJĄCY MOMENT DLA EUROPY

Nadszedł decydujący moment dla Europy. Nasza gotowość do działania musi dorastać do wyzwań, przed którymi stoimy. Same działania na poziomie krajowym nie wystarczą – Europa ma wyjątkową możliwość, aby zainwestować w zbiorową odbudowę i lepszą przyszłość dla następnych pokoleń.

To jest nasze główne wyzwanie pokoleniowe. Inwestycje dokonywane za pośrednictwem Next Generation EU nie tylko pomogą teraz ożywić gospodarkę oraz wspierać pracowników, przedsiębiorstwa i regiony. To będą także inwestycje w przyszłość, które sprawią, że Europa stanie się bardziej odporna i wyjdzie z kryzysu silniejsza i bardziej zaawansowana na drodze przemiany. Przyspieszymy dwojaką transformacją – ekologiczną i cyfrową oraz zadbamy o to, by w procesie odbudowy w centrum uwagi znalazł się człowiek.

Komisja Europejska zwraca się do Rady Europejskiej i współprawodawców o szybkie przeanalizowanie przedłożonych wniosków, licząc na osiągnięcie porozumienia politycznego w Radzie Europejskiej. Szybkie podjęcie decyzji pozwoli na natychmiastowe udostępnienie środków i zajęcie się najpilniejszymi kwestiami.

Komisja będzie następnie ściśle współpracować z Parlamentem Europejskim i Radą, aby osiągnąć ostateczne porozumienie w sprawie przyszłych długoterminowych ram i towarzyszących im programów sektorowych. Zakończenie tych prac na początku jesieni oznaczałoby, że nowy długoterminowy budżet mógłby zacząć obowiązywać i stać się motorem odbudowy gospodarki w Europie od dnia 1 stycznia 2021 r.

Odbudowa gospodarcza Europy i zapewnienie lepszej przyszłości następnemu pokoleniu nie będą łatwe i nie da się tego zrobić w pojedynkę. Konieczna będzie wola polityczna, odwaga i poparcie ze strony całego społeczeństwa. **To dobro wspólne na naszą wspólną przyszłość.**